

De strafbaarheid van hulp bij zelfdoding door een niet-arts

Evelien DELBEKE
Advocaat Monard Law
Gastprofessor AHLEC, Universiteit Antwerpen.

Samenvatting

Aan de hand van het geannoteerde arrest analyseert deze noot het juridisch kader van hulp bij zelfdoding buiten de wettelijke voorwaarden.

Hulp bij zelfdoding door een niet-arts kan enkel worden gerechtvaardigd op grond van de klassieke rechtvaardigingsgronden. Een beroep op de noodtoestand vereist dat aan de voorwaarden van proportionaliteit en subsidiariteit is voldaan. Waar het Nederlandse hof van beroep oordeelt dat hulp bij zelfdoding door een niet-medicus gerechtvaardigd kan zijn na een weigering door de huisarts, is m.i. aan het vereiste van subsidiariteit niet voldaan indien na een (vermeende) weigering van de huisarts geen andere arts meer werd geraadpleegd.

Résumé

Sur la base de l'arrêt annoté, cette note analyse le cadre juridique de l'aide au suicide en dehors des conditions légales.

L'aide au suicide par une personne qui n'est pas médecin ne peut être justifiée qu'en vertu des motifs de justification classiques. Un recours à la situation de détresse exige que les conditions de proportionnalité et de subsidiarité soient remplies. Alors que la cour d'appel néerlandaise estime que l'aide au suicide par une personne qui n'est pas médecin peut être justifiée après un refus par le médecin traitant, la condition de subsidiarité n'est pas remplie à mon avis si aucun autre médecin n'a plus été consulté après un (prétendu) refus du médecin traitant.

Inleiding

1. Naar aanleiding van een documentaire op televisie, waarin een man getuigt dat hij behulpzaam is geweest bij de beëindiging van het leven van zijn stiefmoeder, start het Nederlandse Openbaar Ministerie een strafonderzoek en wordt er vervolging tegen de man ingesteld. De man wordt onder meer ten laste gelegd dat:

- hij contact heeft gelegd met een Nederlandse *right-to-die*-organisatie (Nederlandse Vereniging voor een Vrijwillig

Levenseinde – NVVE) en voor zijn stiefmoeder afspraken heeft gemaakt met een zelfdodingsconsulent;

- hij een publicatie over zorgvuldige levensbeëindiging aan zijn stiefmoeder heeft bezorgd en haar heeft geïnformeerd over zelfdodingswijzen;
- hij haar voorafgaand aan en tijdens de uitvoering van de zelfdoding een of meer instructies en/of aanwijzingen heeft gegeven over de tijd en de wijze van innemen van de zelfdodingsmiddelen;
- hij haar de voor de zelfdoding benodigde geneesmiddelen heeft verstrekt en de zelfdodingscocktail voor inname heeft bereid en aangereikt.

Het Openbaar Ministerie vordert dat de ten laste gelegde strafbare feiten bewezen worden verklaard en dat een gevangenisstraf van drie maanden voorwaardelijk zou worden opgelegd met een proeftijd van twee jaar.

§ 1. Juridisch kader van hulp bij zelfdoding

2. In het geannoteerd arrest zijn feiten van hulp bij zelfdoding aan de orde. Hulp bij zelfdoding is het opzettelijk verlenen van hulp bij de zelfdoding van een ander. Het voornaamste onderscheid met euthanasie bestaat erin dat de uiteindelijke dodelijke handeling door de betrokkene zelf en dus niet door een derde wordt gesteld.

A. De vormen en gradaties van hulp bij zelfdoding

3. Hulp bij zelfdoding kent vele gradaties.¹ Het gaat van morele steun tijdens de zelfdoding, over het geven van informatie over zelfdodingsmethoden, tot het verstrekken van dodelijke middelen en het stellen van (voorbereidende) handelingen voor of tijdens de zelfdoding.

In de geannoteerde uitspraak worden zo goed als alle vormen van hulp bij zelfdoding ten laste gelegd: het geven van morele steun, het geven van informatie met betrekking tot zelfdodingswijzen, het verstrekken van dodelijke middelen en het stellen van voorbereidende handelingen voor de uitvoering van de zelfdoding.

1. Zie hierover E. DELBEKE, *Juridische aspecten van zorgverlening aan het levenseinde*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 416-434.